

A'k de Oldehove niet siën ken, dan foël ik my onwennich

Waarom is de Oldehove nooit afgebouwd?

Opdrachtenblad

Tijdvak: Tijd van ontdekkers en hervormers 1500-1600

Opdracht

- 1 Lees de onderstaande tekst.
- 2 Schrijf voor jezelf de belangrijkste punten uit de tekst op.
- 3 Bespreek met je groepje welke punten overeenkomen en kies de belangrijkste drie argumenten uit.
- 4 Hierna ga je een kleine presentatie voorbereiden. Je moet kunnen beargumenteren waarom de Oldehove nooit is afgebouwd. Hierbij benoem je welke bronnen je hebt gelezen en gezien en hoe je deze bronnen hebt gebruikt om tot je conclusie te komen.

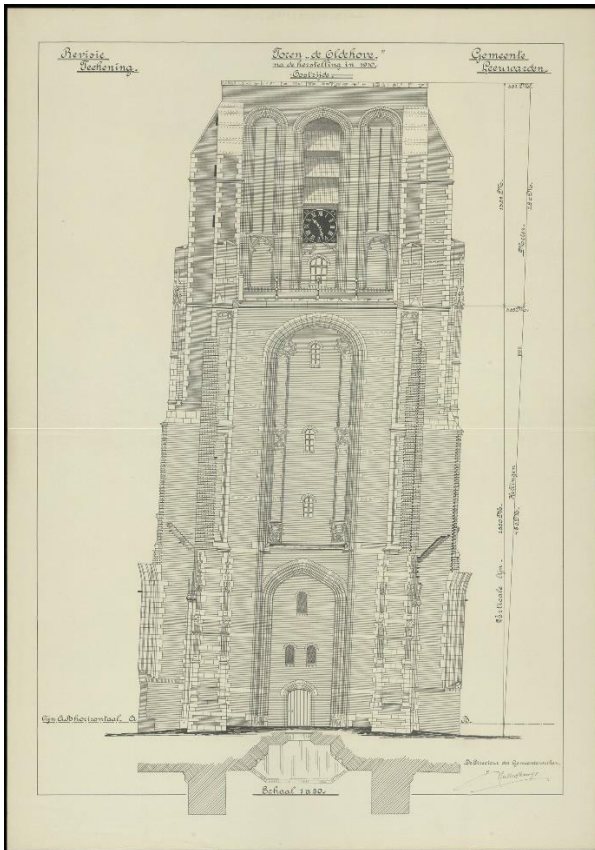
De fundering

Een veel gestelde vraag bij het zien van de scheve toren is hoe het zit met de fundering. Laten we beginnen met vast te stellen dat bouwmeester Jacob van Aaken het zichzelf niet makkelijk maakte in 1529. Er werd namelijk niet gekozen voor een makkelijke locatie, bijvoorbeeld midden op een terp, maar op de schuin aflopende zijde aan de westkant van de terp (bron 2). Dit kwam doordat de toren naast de al bestaande Sint Vituskerk moest komen te staan (bron 4).¹ Er werd een kuil gegraven van 1,15 meter diepte. Hierin kwamen elf lagen van afwisselende harde kalk en klei. Om extra stevigheid aan de toren te geven, kwam er een opvallend brede voet met acht naar buiten stekende steunberen. Helaas was deze 'fundering' niet voldoende om alleen al het zeer ambitieuze trappenhuis, gebouwd van zware (uitgehouwen) blokken Bentheimer zandsteen, voldoende te ondersteunen. De gevolgen daarvan kunnen we nog steeds dagelijks zien. Stel je nu eens voor dat wel gekozen was voor een iets andere locatie?²

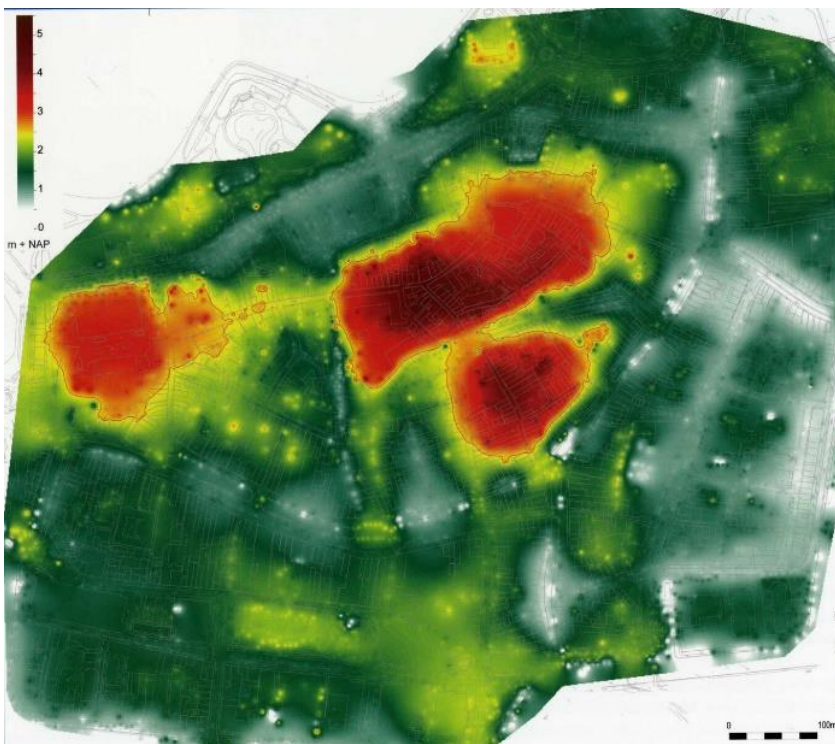
Een terp is een door mensen opgeworpen heuvel of verhoging in laaggelegen gebieden, voornamelijk in Nederland (bron 3). Het bouwen op een terp houdt in dat men structuren, zoals huizen, kerken of andere gebouwen, op deze kunstmatige heuvels plaatst. Het belangrijkste doel van het bouwen op terpen was om de bewoners te beschermen tegen overstromingen vanuit de zee of rivieren. In laaggelegen gebieden, zoals delen van Nederland die vatbaar waren voor overstromingen, werden terpen opgeworpen als veilige locaties om te wonen en te leven. Hierdoor boden terpen bescherming tegen hoogwater.

¹ Jan Folkerts, voordracht voor de Rotary Club, 18 oktober 2006

² <https://www.oldehove.eu/historische-anekdotes/>

Bron 1. Constructietekening van de Oldehove uit 1910, vervaardigd door Willem Carel Adriaan Hofkamp. Opgehaald van *Historisch Centrum Leeuwarden*.

Bron 2. Hoogtekaart van het centrum van Leeuwarden, gemaakt circa 2010. De rood gemarkeerde gebieden zijn hooggelegen, de groene gebieden laaggelegen. Opgehaald van *Historisch Centrum Leeuwarden*.

Bron 3. Een foto van een terp in Noord-Nederland, 2017. Opgehaald van *Eigenwijze Terp*.

Bron 4. Gezicht op de Sint Vituskerk en de Oldehove in Leeuwarden, gezien vanaf het noordwesten. Links staat de kerk met hoger koor en de spitse toren en de Oldehove staat op enige afstand rechts. Vervaardigd door J. Stellingwerf in 1550. Opgehaald van *Historisch Centrum Leeuwarden*.